

Brüsszel, 2013. november 12

Nyílt levél

ORBÁN Viktor, Magyarország Miniszterelnöke
BALOG Zoltán, emberi erőforrások minisztere, Magyarország
PINTÉR Sándor, belügyminiszter, Magyarország
SZÓCSKA Miklós, egészségügyért felelős államtitkár, Magyarország
SOLTÉSZ Miklós, szociális és családpolitikai miniszter, Magyarország

Tárgy: Gratuláció a Magyarország által kiérdemelt Dohányzásmentes Világért 2013 WHO díjhoz valamint komoly népegészségügyi aggályok az utcai hajléktalanságot büntető magyar jogszabályokkal szemben

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Először is kérem fogadja gratulációm **az ENSZ Egészségügyi Világszervezet** főigazgatója, Margaret Chan által az Ön kormánya nemdohányzók védelme érdekében végzett tevékenységéért kiérdemelt **Dohányzásmentes Világért 2013 díj** átvételéért. Ahogy beszédében fogalmazott, a bizonyítékok sokkolóak: **a tüdőrákban elhunytak számát tekintve Magyarország világszempontban első.** Magyarországon a megbetegedések 90 százaléka a tüdőrák esetében a dohányzásnak tulajdonítható. 2010-ben 20.470 magyar ember vesztette el az életét a dohányzás következtében, és **minden 18. percben meghal valaki a dohányzás miatt.** A 70 évesnél fiatalabbakat sújtó halálesetek a férfiak esetében egyharmada, a nők esetében 14 százaléka a dohányzásnak tulajdonítható. A napi rendszerességgel dohányzóknak arányát tekintve Magyarország még mindig az első között van, és a 15–17 év közötti fiataloknál a fiúknak az egynegyede, a lányoknak pedig egytizede naponta rágyújt.¹

Az adatok egyértelműen népegészségügyi szükséghelyzetet jeleznek, amely további lépéseket igényel. Magyarország vezető szerepe a nemdohányzók védelme érdekében döntő fontosságú, különösen **az európai dohányellenőrző politika** megerősítésére irányuló európai jogszabály folyamatban lévő felülvizsgálatát érintő egyeztetések fényében.² A nemdohányzók védelmét hatékonyan biztosító nemzeti szintű jogszabályok lényegesek a magas szintű egészségvédelem biztosításához Magyarországon, amely részese **az ENSZ Dohányzás elleni WHO Keretegyezményének (FCTC)**³. **Ezúton szeretném biztosítani Önt és kormányát az európai népegészségügyi közösség támogatásáról e rendkívül fontos népegészségügyi kérdésben tett erőfeszítéseit illetően.**

Másodszor a közelmúltban **a hajléktalanságot érintően elfogadott nemzeti jogszabályok** tekintetében írok Önnek. Ahogyan az október 8-i beszédében hangsúlyozta, a dohányzás elleni harc fontos dolog, de más lépésekre is szükség van a magas szintű népegészségügy biztosításához Magyarországon, és – egyebek mellett – említette a mentális egészséget példaként. Miként Ön is tudja, Magyarországot **rendkívül súlyosan érintette a gazdasági válság**,⁴ és az Ön kormánya jelentős lépéseket tett a válság negatív következményei mérséklése érdekében. Ugyanakkor a mélyszegénységben élő embereknek azonnali lépésekre és segítségre van szükségük, és ez különösen igaz a leginkább sérülékenyekre: a szegényekre, a Magyarországi Roma népességre, és **különösen a magyar hajléktalan emberekre.**

¹ <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/miniszterelnok/beszedek-publikaciok-interjuk/who-dijat-vett-at-orban-viktor-a-nemdohanyzok-vedelmeert>

² Dohánytermék irányelv http://ec.europa.eu/health/tobacco/products/revision/index_en.htm

³ Az FCTC a világ első nemzetközi népegészségügyi szerződése. Célja a jelenlegi és a jövő generációk megvédése a dohányzás és a dohányfüst által okozott egészségügyi, környezeti és gazdasági-társadalmi károktól bizonyítékokon alapuló politika és jogilag kötelező kötelezettségek révén.

⁴ Magyarország 25.1 milliárd USD mentőcsomagban részesült az EU és az IMF részéről 2008-ban. A népegészségügyi kiadások összege 4 milliárd €-ről 1.2 milliárd €-ra csökkent, amely a gyógyszerészeti al-fejezet 40%-t jelentő megszorítást és a betegellátás jelentős csökkenését eredményezte 2009-től 2010-re, 2009. augusztus 1-i hatállyal http://www.epha.org/IMG/pdf/Briefing_notes-The_economic_crisis_EPHA_facts_and_figures_on_the_impact_of_the_financial_crisis_on_health_-_June_2012.pdf

european public health alliance a.i.s.b.l.

49-51 rue de Trèves – Box 6 1040 Brussels, Belgium - Tel +32 2 230 3056 Fax +32 2 233 3880

E-mail : epha@epha.org Web-site : www.epha.org

Ahogy Ön is bizonyára tisztában van vele, a Magyarországon készült, friss becslések szerint **a hajléktalanszállókon elérhető férőhelyek száma 11,000⁵** körülre tehető és Magyarországon az előzetes 2011. évi népszámlálási adatok⁶ szerint **legalább 17.000 ember él közterületen vagy lakhatásra alkalmatlan építményekben** (kunyhók, pincék, raktárhelyiségek, stb.).⁷ A hajléktalanságnak számos formája létezik, mint **a fedél nélküiség, lakás nélküiség, bizonytalan lakhatás és nem megfelelő lakhatás**.⁸ A becslések szerint a magyar lakosság 1%-a, mintegy 100.000 ember veszi igénybe a hajléktalanellátás valamilyen formáját.⁹ A fentiek alátámasztására egy újabb keletű, a **belügyminisztérium** által összeállított jelentés¹⁰ is megállapította, hogy **számos magyarországi városban helyhiány mutatkozik az utcán élők számára ellátást nyújtó intézményekben**. A fenti adatok fényében **az európai népegészségügyi közösségnek komoly népegészségügyi aggályai vannak mind a magyar alkotmány, mind a magyar szabálysértési törvény közelmúltbeli módosítását illetően, amely jogellenessé minősítette a hajléktalanságot, és lehetővé tette hajléktalan-mentes területek kijelölését**. A magyar hajléktalan emberek **különösen sérülékenyek**, az ilyen intézkedéseket büntetésként élhetik meg, amely **károsíthatja mentális egészségüket** és a kriminalizáció stigmáját helyezheti rájuk.

A hajléktalanság súlyos népegészségügyi probléma. A hajléktalan emberek, különösen az utcán alvók és a hajléktalan ellátókat és szállókat hosszú távon használók különösen érintettek olyan **többszörös morbiditásokban**, mint az **alkohol** vagy **drogfüggőség, mentális egészségbeli problémák, fizikai megbetegedések és magas arányú idő előtti elhalálozás**. E súlyos betegségek ellenére a hajléktalanok számára **nem biztosított a minőségi egészségügyi ellátás**.¹¹ **A hajléktalanság különböző formáiban érintett emberek igényei különbözőek, és a hajléktalanság okaira való valós megoldás valamennyi politikai ágazat koordinált választ igényli.** Az embereket hajléktalanságba taszító **társadalmi tényezők** kezelése döntő fontosságú: **minimális jövedelem, megfelelő lakhatás, megelőző egészségügyi,** valamint megfelelő **egészségügyi és szociális ellátás** biztosítása a hajléktalanok számára alapvető elemei a hajléktalanság okainak megszüntetését célzó politikának.

Megbízható és elérhető tanulmányok állnak rendelkezésre a magyarországi hajléktalanságot illetően^{12,13}, javaslatok nemzeti hajléktalanügyi stratégiára¹⁴, valamint létező magyar követendő példák¹⁵, amelyeket érdemes figyelembe venni e jelentős népegészségügyi kihívás kezelésére irányuló politikai válasz kidolgozása és végrehajtása során Magyarországon. **A hajléktalanságra adható, rendelkezésre álló politikai válaszok fényében az európai népegészségügyi közösség nevében kérdezzük, vajon rendelkezésre állnak-e megfelelő nemzeti hajléktalanstratégia kidolgozására irányuló tervek,** amely stratégia a hajléktalanság mint népegészségügyi probléma okainak kezelésére irányul és megfelelő politikai válaszokat ad, figyelemmel arra, hogy súlyos aggályaink vannak atekintetben, hogy a **kriminalizáció csak növelni fogja a létező egyenlőtlenségeket és nem alkalmas a probléma megoldására**

Yours sincerely,

Monika Kosińska
EPHA főtitkár

⁵ Éves jelentés a lakhatási szegénységről – 2012 - GYORSJELENTÉS A tanulmány az Nemzeti Együttműködési Alap támogatásával készült, a Városkutatás Kft. műhelyében. A tanulmányt készítette: Hegedüs József – Horváth Vera www.habitat.hu

⁶ <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepszelo2011.pdf>

⁷ http://www.ksh.hu/nepszamlalas/elozetes_adatok

⁸ <http://www.feantsa.org/spip.php?article120&lang=en>

⁹ <http://www.hir24.hu/belfold/2012/09/28/szazezer-hajlektalan-el-magyarorszagon/>

¹⁰ <http://www.parlament.hu/irom39/12180/12180-0001.pdf>

¹¹ FEANTSA (a hajléktalanokkal dolgozó nemzeti szervezetek európai szövetsége) háttéranyag 'Hajléktalanság, Lakhatás és Egészség – Egészség és juttatás mindenkinek – holisztikus egészségügyi szolgáltatások hajléktalanok számára' <http://www.feantsa.org/spip.php?article385&lang=en>

¹² <http://www.refomix.hu/szakirodalmi-lista-a-hajlektalansagrol.html>

¹³ <http://www.refomix.hu/tanulmanyok-kutatasi-beszamolok.html>

¹⁴ <http://hajlektot.hu/index.php/dokumentumtar/hajlektalanugyi-strategia>

¹⁵ <http://www.feantsa.org/spip.php?article302&lang=en>

europaian public health alliance a.i.s.b.l.

49-51 rue de Trèves – Box 6 1040 Brussels, Belgium - Tel +32 2 230 3056 Fax +32 2 233 3880

E-mail : epha@epha.org Web-site : www.epha.org